

mevrouw de professor

Dat de titel 'professor' of 'hoogleraar' in het Nederlands geen vrouwelijke vorm kent, zegt eigenlijk al genoeg: het zijn er beschamend weinig, zeker ten opzichte van de rest van Europa. En dat is niet omdat er geen talent rondloopt. Drie topwetenschappers (v) in de schijnwerpers.

Eveline Crone onderzoekt de werking van het puberende brein. Afgelopen jaar won ze de Prijs van Wetenschap & Maatschappij; een prijs voor onderzoek met een waardevol maatschappelijk effect. Als voorzitter van De Jonge Akademie van de KNAW zet ze zich in voor jonge topwetenschappers. Ze is getrouwd met Menno de Haas, eigenaar van een kledingmerk en moeder van dochter Sascha (1,5).

'Er is lang gedacht dat kinderen op 12-jarige leeftijd een volwaardig volwassen brein bezitten. Met testjes was aangetoond dat 12-jarigen situaties op eenzelfde manier kunnen inschatten als volwassen proefpersonen. Dat adolescenten in de jaren tussen hun 12e en 22e vaak lastig, lui en bij tijd en wijle briljant zijn, werd gezien als onaangepast gedrag waar je maar beter streng tegen kon optreden. Ik kon me niet voorstellen dat er geen relatie bestaat tussen de ontwikkeling van het brein en dat afwijkende gedrag. Met de komst van de functionele MRI-scans konden we de werking van het brein ineens op een heel andere manier in beeld brengen. Ik ben daarmee gaan kijken naar de reacties in het brein van adolescenten op verschil-

lende leeftijden. Ik werk met jongeren tussen 10 en 22 jaar. In de MRI-scanner krijgen ze situaties voorgelegd. We zien naar welke delen van de hersenen zuurstofrijk bloed stroomt, dus welke delen geactiveerd worden. Het onderzoek toont onder meer aan dat adolescenten soms wel een volwassen inschatting maken, maar dat die inschatting afhangt van allerlei factoren. Zo reageren ze heel anders op het moment dat ze zich met leeftijdgenoten ophouden. Dat komt doordat de hersendelen die zich met cognitieve bezigheden nog niet in balans zijn met de delen waar de emotie zich ophoudt. Die twee systemen zijn nog niet goed op elkaar afgestemd. Vandaar ook dat adolescenten vaak moeite hebben met risico's inschatten.

De onderzoeksresultaten zijn heel breed opgepikt, zo ben ik benaderd door de commissie-Dijsselbloem die de effectiviteit van het nieuwe leren moest onderzoeken. Ik ben geen pedagoog, dus ik kan niets zeggen over schoolsystemen. Maar ik kan wel op basis van mijn onderzoek uitleggen dat een adolescent niet in staat is om geheel zelfstandig te werken. Om mijn bevindingen voor een breed publiek toegankelijk te maken, heb ik

**Eveline Crone (34) –
hoogleraar cognitieve ontwikkelingspsychologie**

onderzoekt het brein van jongeren tussen de 10 en 22 jaar

een populair wetenschappelijke boek geschreven, *Het puberende brein*.

Afgelopen jaar heb ik tot mijn grote verbazing de prijs voor Wetenschap & Maatschappij gewonnen. In het juryrapport stond dat ze mijn onderzoek een verademende nuance vonden aanbrenge in het maatschappelijke debat. Dat vind ik een groot compliment.

Sinds anderhalf jaar ben ik moeder. Doordat ik een kind heb gekregen ben ik niet anders tegen mijn vak aan gaan kijken, maar het heeft mijn kijk op het leven wel helemaal veranderd. Mijn dochter is echt een cadeau. Mijn leven is met haar juist makkelijker geworden: mijn gezin komt nu op de eerste plaats.

Natuurlijk is het als hoogleraar passen en meten met de tijd, maar ik heb niet het idee dat ik altijd aan het werk ben. Eigenlijk heb ik dat idee zelden. Dat komt omdat ik wat ik doe heel erg leuk vind: het voelt niet als werk! Bijvoorbeeld het voorzitterschap van De Jonge Akademie: dat kost geen energie, dat geeft energie. Als ik 's avonds een uurtje vrij heb, ga ik met plezier achter mijn computer zitten om nog een artikel te lezen. >

**Marie-José Goumans (41) –
universitair hoofddocent celbiologie en
regeneratieve geneeskunde**

maakt nieuw
hartweefsel van
bestaande cellen

Jas (€ 129,95 Easy Comfort), sjaal (€ 49,90 Jago)

Marie-José Goumans werkt aan nieuwe methodes voor de behandeling van hart- en vaatziekten en is lid van De Jonge Akademie van de KNAW; een select gezelschap jong wetenschappelijk toptalent. Ze is getrouwd met Rob Idema (belastingadministrateur) en moeder van Paulien (8) en Peter (4).

'Hoe vaak ik het ook zie, het blijft prachtig en fascinerend dat in een muizenembryo na slechts acht dagen het hartje begint te kloppen. Het heeft me altijd verwonderd hoe uit een bevruchte eicel een heel lichaam gevormd wordt. Die ene cel heeft alle informatie in zich om dat te doen. Het eerste dat aangelegd wordt na de bevruchting zijn het hart en de bloedvaten. Als dat fout gaat, dan houdt het op. Het hart- en vaatsysteem is heel complex en gevoelig; een lastig terrein om te onderzoeken en in te opereren. Maar dat maakt het ook heel uitdagend en spannend.

Er zijn in Nederland ongeveer een miljoen hart- en vaatpatiënten en jarenlang waren hart- en vaatziekten doodsoorzaak nummer één. Door nieuwe behandelmethodes gaan er nu weliswaar minder mensen dood aan een hartaanval, maar het aantal patiënten met een chronische hartaandoening stijgt. Regeneratieve geneeskunde herstelt het lichaam met lichaamseigen materiaal. Voor ons onderzoek halen we hartspier-voorlopercellen (een soort stamcellen) uit het hart van de patiënt. Die brengen we in kweek, zodat we er uiteindelijk nieuw hartweefsel mee kunnen maken. In de toekomst willen we het nieuwe weefsel aanbrengen op de plek in het hart van de patiënt die beschadigd is door een hartaanval.

Mijn werk speelt zich voor een groot deel af met levend materiaal in laboratoria. Dat betekent dat ik minder flexibel in mijn tijd ben dan bijvoorbeeld een historicus. Gelukkig heb ik een partner die me helemaal steunt bij mijn carrière. Rob heeft een eigen belasting-administratiekantoor en kan daardoor zijn tijd voor een groot deel zelf indelen. Hij neemt op woensdag- en vrijdagmiddag vrij om bij de kinderen te zijn. Dat compenseert hij door een dag in het weekend te werken. Zonder zo'n flexibele partner denk ik dat het heel lastig is om een gezin met een functie

als de mijne te combineren. Ik maak lange dagen en ben vaak in het buitenland voor congressen.

Voor sociale dingen hou ik weinig tijd over, dat moet ik echt inplannen. Het gezin komt op de eerste plaats als ik thuis ben. Eens in de twee maanden ga ik uit eten met een groep vriendinnen die ik nog ken van mijn studietijd. Ik probeer elke week te sporten met mijn zus, maar dat schiet er toch af en toe bij in. Mijn man en ik houden veel van duiken. In de winter doen we dat in een zwembad. Het lukt ons meestal wel deze avond in de week vrij te houden. En elke zaterdag ga ik met mijn kinderen op stap.

Dat ik vrouw ben heb ik nooit als een obstakel ervaren in mijn carrière. Ik ben voor deze functie gevraagd omdat ik succes had geboekt met mijn onderzoek en een belangrijke beurs had binnengehaald. Wel

merk ik dat je als vrouw in de wetenschap meer moet doen om hetzelfde aanzien te krijgen dan een mannelijke collega. Mannen hebben papadag, maar als wij thuis zijn voor de kinderen proberen we toch ook te werken en e-mails te beantwoorden.

Als hoogleraar ben je naar buiten toe het gezicht van je onderzoeksgroep. Nu de kinderen nog klein zijn, vind ik het prettig nog niet aan het hoofd van een onderzoeksafdeling te staan. Dat betekent in de regel nog meer overleg, en congressen in het buitenland. Misschien is dat nog wel een verschil tussen mannen en vrouwen in deze sector: mannen zien het hoogleraarschap als het moment waarop je pas echt voor vol wordt aangezien. Daar hebben vrouwen volgens mij wat minder last van. Ik ambieer het hoogleraarschap zeker, maar niet omdat ik me dan pas volwaardig wetenschapper voel.' >

50% korting op Women Inc.

esta presenteert in samenwerking met het Landelijk Netwerk Vrouwelijke Hoogleraren tijdens het Women Inc. festival het debat 'Mevrouw de professor', geleid door Nederlands bekendste wetenschapper Robbert Dijkgraaf. Met stellingen als: quota leiden alleen maar tot het benoemen van een excuus-Truus. De discussie is georganiseerd in samenwerking met de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, De Jonge Akademie, FOM, de Mediaridders en Fast Facts.

meer informatie op: www.womeninc.nl
Op www.fastfacts.nl staat elke week een nieuwe video over het onderzoek van vrouwelijke topwetenschappers (ook bereikbaar via www.esta-online.nl)

zaterdag 6 maart is de derde editie van het festival, dit keer op het Westergasfabriek-terrein in Amsterdam. Met o.a. Sanne Wallis de Vries, Hadassah de Boer, Ghada Abdel Aal – de Egyptische Bridget Jones, Sophie Hilbrand, Miss Montreal en Iraanse mensenrechtenactiviste Shadi Sadr. En met muziek, speed dates met topvrouwen, cabaret, IDFA-documentaires en het toneelstuk *BH* (geïnspireerd op de documentaire *Beperkt houdbaar* van Sunny Bergman).

2 voor de prijs van 1 - Ga naar www.womeninc.nl/lezersaanbieding en bestel twee festivalkaarten voor de prijs van één! (Normaal betaal je € 20 per kaart). Bel voor vragen of informatie met Women Inc. (020) 624 63 80 of mail naar info@women-inc.nl

Naomi Ellemers doet onderzoek naar de invloed van anderen op ons gedrag. Eind januari ontving ze de KNAW Merianprijs voor haar baanbrekende wetenschappelijk onderzoek en haar actieve inzet voor gelijke kansen voor vrouwen in de wetenschap. Ze is getrouwd met psycholoog Dick de Gilder en moeder van David (13) en Nathan (10).

'Thuis hebben we twee ijzeren regels. Eén: 's ochtends zijn we er allemaal. Twee: 's avonds zijn we er allemaal. Met twee werkende ouders en een hectisch gezinsleven biedt dit regelmaat en duidelijkheid. Dat betekent niet dat we altijd allemaal samen ontbijten – soms moet de één gewoon eerder naar het werk of naar school. Maar alleen bij heel hoge uitzondering is er iemand niet aanwezig bij het avondeten. Dat is weleens lastig hoor, en het lukt ook niet altijd: soms promoveert een van 'mijn' studenten en is er 's avonds een diner. Dat vind ik zo belangrijk, daar wil ik dan toch heen. Maar over het algemeen hou ik vast aan die huisregels. Ook op de werkvloer geeft het duidelijkheid.

Dick en ik leerden elkaar meer dan twintig jaar geleden kennen tijdens ons promotie-onderzoek. We werken in dezelfde sector. Dat vind ik een groot voordeel: we steunen elkaar vakinhoudelijk, doen weleens samen onderzoek en hebben gezamenlijke publicaties. Daarnaast begrijpen we allebei wat een academische functie inhoudt. Voor ons werk hoeft je niet vijf dagen per week van negen tot vijf op kantoor te zitten. Dat is luxe, maar je moet dat ook begrenzen, want we zijn ook vaak thuis in onze vrije tijd aan het werk. Daarom hebben we nog een regel: vakantie is vakantie. Niemand neemt dan werk mee. Als hoogleraar kan ik veel van mijn tijd zelf indelen en hoef ik hierover niet veel verantwoording af te leggen. Dat is niet altijd zo geweest: vroeger was ik minder zelfverzekerd en paste me meer aan. Niet alleen met mijn agenda, maar bijvoorbeeld ook in mijn kledingstijl. Ik had ook niet veel vrouwelijke collega's, was echt in de minderheid. Het is misschien geen toeval dat ik in mijn onderzoek vaak kijk naar minderheidsgroepen. Ik onderzoek de invloed van groepswaarden op ons individuele denken en handelen. We combineren experimenten in het

lab met interviews en vragenlijsten in het veld. In een bedrijf houden we bijvoorbeeld interviews en enquêtes over emancipatie op de werkvloer. Die uitkomsten vergelijken we met experimenten in het lab. Hier spelen we scènes na, bijvoorbeeld een sollicitatiegesprek waarin een proefpersoon seksistisch wordt benaderd. Daarbij gebruiken we ook fysiologische tests om de 'voorbewuste' en onzichtbare reacties te meten die mensen in een interview of op een vragenlijst niet laten zien. We laten iemand bijvoorbeeld plaatjes zien van vrouwen met en zonder hoofddoek, en meten dan door speekselafname het niveau van het stresshormoon cortisol, of de hartslag met elektroden.

Toen ik over kinderen na ging denken, had ik geen idee of dat wel te combineren zou zijn met mijn loopbaan. Ik kende bovendien niemand aan wie ik het kon vragen! Ik heb toen met buitenlandse collega's gepraat over de vraag of je wel een goede band kunt hebben met je kinderen als je zo veel uren met je werk bezig bent. En over het schuldgevoel dat je toch hebt als je je kind naar de kinderopvang brengt. Want je wilt toch ook dat ze op het werk geen last hebben van het feit dat jij zo nodig kinderen moet... Veel vrouwen doen ontzettend hun best om te zorgen dat niemand op de werkvloer merkt dat ze een kind hebben. Dat maakt je soms ook heel creatief: tijdens mijn eigen oratie ben ik bijvoorbeeld even apart gaan zitten om mijn zoon de borst te geven.

Vrouwelijke collega's of promovendi informeren over discriminatie op de werkvloer vind ik belangrijk. Uit ons onderzoek blijkt dat mensen graag kijken naar de dingen die verbeterd zijn. Die zijn er ook. Maar er is nog steeds sprake van subtiele discriminatie, en uit de cijfers blijkt toch dat vrouwen systematisch minder kansen krijgen. Door de bevindingen van mijn onderzoek en mijn eigen ervaringen te delen, hoop ik vrouwen én mannen te informeren over deze ongelijkheid. Ik ben dan ook ontzettend blij met de Merianprijs. Niet alleen omdat het een erkenning voor mijn werk is en laat zien dat werkende moeders goed kunnen presteren, maar ook omdat het zichtbaar maakt dat er nog steeds discriminatie is, ook al willen mensen het liever niet zien.' <<

**Naomi Ellemers (47) –
hoogleraar sociale psychologie van de organisatie**

meet o.a. reacties op
vrouwen met en
zonder hoofddoek

NEDERLAND BUNGELT ONDERAAN

Nederland telt veel vrouwelijk talent in de wetenschap. Maar jammer genoeg zien we bij elke trede hoger op de academische ladder minder vrouwen terug. Is meer dan de helft van de afgestudeerden nog vrouw (53%), op het niveau van hoogleraren is dit aandeel gedaald tot een schamele 11%. Daarmee bungelt Nederland onderaan in Europa, en haalt bij lange na het EU-streefcijfer voor 2010 van 25% niet. Beleidsmakers, politici en wetenschappers willen vrouwelijk talent stimuleren. Hiervoor is het heel belangrijk dat vrouwelijke wetenschappers zichtbaarder worden. esta zet hier drie topwetenschappers in de schijnwerpers, om te kijken wat hun succesformule is.

